Tehy ry
PL 10
00060 Tehy

LAUSUNTO

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Viite: **Hallituksen esitys HE 159/2018 vp**

Tehy ry:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle vammaispalvelulaiksi sekä laeiksi sosiaalihuoltolain ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Vammaispalvelulaki

Tehy ry pitää hyvänä, että laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista sekä laki kehitysvammaisten erityshuollosta yhdistetään vammaispalvelulaiksi. Lain tarkoitus (1 §) on kannatettava ja selkeästi kirjattu.

8 § Henkilökohtainen apu
Pykälässä ei määritellä henkilökohtaisen avustajan pätevyyttä tai koulutusta. Pykälässä todetaan, että edellytyksenä näiden hoitotoimenpiteiden suorittamiselle on, että maakunnan liikelaitos antaa vammaiselle henkilölle ja tämän avustajalle näihin toimenpiteisiin vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen edellyttämän perehdytyksen sekä mahdollisuuden jatkuvaan ohjaukseen.

Nykyisten hengityshalvauspotilaiden kohdalla avustaja- ja hoitoringin ammattirakennetta muutettaisiin noin puolella henkilöistä terveydenhuoltopainotteisesta mallista osin henkilökohtaisen avun työnantajamallilla toteutettavaksi. Avustajaringin kokoonpanoon kuuluisi tällöin yhden sairaanhoitajan lisäksi neljä henkilökohtaista avustajaa. Tehyn näkemys on, että koulutustasoa ei tule madaltaa ja nykyinen henkilöstörakenne tulee säilyttää. Laadukkaan hoidon ja potilasturvallisuuden takaa ammattitaitoinen koulutettu henkilökunta.

12 § Lapsen asumisen tuki
Lapsen etu, hyvinvointi ja tasapainoinen kehitys ovat aina ensisijaisia päätöksiä tehdessä. Monialainen yhteistyö tulee muodostua vakiintuneeksi työskentelytavaksi. Henkilöstön riittävään koulutukseen ja ammattitaitoon tulee kiinnittää erityistä huomiota.

13 § Tuki esteettömään asumiseen
Pykälään kirjattu "korvaus kohtuullisista kustannuksista" jättää paljon tulkinnan varaa ja vaatii päätöksentekijältä syvällistä lain ja sen perusteluiden osaamista. Tasapuolisen kohtelun tärkeys korostuu tässä pykälässä. Lain tulkinta voi vaihdella maakunnan taloustilanteesta riippuen.

Asunnon muutostöiden ja itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavien välineiden ja muiden teknisten ratkaisujen hankinnoissa tulisi olla velvoite tehdä suunnitelmat yhdessä asiakkaasta vastaavien terveydenhuollon, erityisesti lääkinnällisen kuntoutuksen asiantuntijoiden kanssa. On tärkeää, että asunnon ja sen välittömän läheisyyden muutostöissä huomioidaan tulevat lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden tarpeet, kuten mahdollisuus liikkua sähköpyörätuolilla ja säilyttää sähköpyörätuolia turvallisesti. Yhteistyöllä pystytään myös välttämään osaoptimointi ja päällekkäiset hankinnat. Ei ole

Tehy

tarkoituksenmukaista hankkia ja korvata kattoon kiinnitettävää henkilönostinta tai muita kiinteästi asennettavia välineitä ja ratkaisuja, jos asiakas pärjää edullisemmalla pyörillä liikkuvalla välineellä tai käytännöllisimmillä mobiileilla ratkaisuilla.

17§ Kuljetuspalvelujen toteuttaminen
Kuljetuspalveluja vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen ja muuhun tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan on järjestettävä siten, että henkilö voi tehdä vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa asuinkunnan tai lähikunnan alueella. Nämä kuljetuspalvelut voidaan vaihtoehtoisesti henkilön suostumukseen perustuen järjestää kokonaan tai osittain siten, että hänelle myönnetään matkojen sijaan kuljetuspalveluja enintään maakunnan määrittämään kilometrimäärään asti kunta- tai maakuntarajojen estämättä. Esityksen mukaan maakunnan liikelaitos voi päättää kuljetuspalvelujen jaksottamisesta korkeintaan yhden vuoden aikana käytettäväksi. Matkojen käytön tulisi maakunnasta riippumatta olla joustavaa ja myönnetyt matkat tulisi tämän lain perusteella voida käyttää tarpeen mukaan ilman että matkat ovat sidottuja kalenterikuukausiin.

18 § Taloudellinen tuki
Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että maakunnan olisi nykyisen lainsäädännön ja vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti huolehdittava siitä, että vammaisille tarkoitetut palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin maakunnassa esiintyvä sekä asiakkaan yksilöllinen tarve edellyttävät ja otettava palvelujen tarve huomioon määrärahoja varatessaan. Koska säännöksessä olisi kyse määrärahasidonnaisesta taloudellisesta tuesta, maakunnan liikelaitos korvaisi vain kohtuullisia, vamman tai sairauden aiheuttamasta toimintarajoitteesta johtuvia välttämättömänä pidettäviä kustannuksia kuten nykyisessä vammaispalvelulain 9 §:n 1 momentin soveltamiskäytännössä.

Maakunnan velvollisuutta järjestää palvelut sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina, kuin maakunnassa esiintyvä sekä asiakkaan yksilöllinen tarve edellyttävät ja ottaa palvelujen tarve huomioon määrärahoja varatessa tulee korostaa. Määrärahasidonnaisuus, palvelujen tarpeen arviointi ja muuttuminen voivat johtaa eriarvoisuuteen maakuntien välillä mutta myös maakunnan sisällä.

Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Esitetyt muutokset sosiaalihuoltolakiin ovat perusteltuja ja kannatettavia.

Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 13 §:n muutos

Esitetty muutos on perusteltu ja kannatettava.

Helsinki 23.1.2019

Millariikka Rytkönen
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja: Sosiaalipoliittinen asiantuntija Eva Siitonen, eva.siitonen@tehy.fi

Tehy